

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ชื่อโครงการ

บทบาทของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปากพะยูน

อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง

The Role of Community Justice Center at Pakpayoon Municipality,
Pakpayoon District in Phatthalung Province

โดย

นายกรกฎ ทองชะโชค

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

นายศรุต จุ้ยมณี

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

นายวศิน สุวรรณรัตน์

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

รายงานวิจัยฉบับนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ประจำปี 2553

บทคัดย่อ

ชื่อวิจัย บทบาทของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปากพะยูน
อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง

ชื่อผู้วิจัย นายกรกฎ ทองชะโชค

ชื่อผู้ร่วมวิจัย นายศรุต จุยมณี

ชื่อผู้ร่วมวิจัย นายวศิน สุวรรณรัตน์

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยของศูนย์ยุติธรรมชุมชน เพื่อศึกษารูปแบบกระบวนการในการจัดการของคณะกรรมการศูนย์ยุติธรรมชุมชนต่อการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยสันติวิธี และเพื่อศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยสันติวิธี โดยการวิจัยจากเอกสาร การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

จากการศึกษาเมื่อเกิดความกระทำความผิดหรือเกิดความขัดแย้งในชุมชน การใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการกระงับข้อพิพาทในขั้นตอนก่อนฟ้องคดีได้ และเป็นความผิดที่เกิดขึ้นในครั้งแรก นั้นไม่ควรที่จะต้องดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมกระแสหลักหรือกระบวนการยุติธรรมแบบปกติ การใช้กระบวนการยุติธรรมในลักษณะกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ เป็นวิธีการต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้วิธีตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งมีหลักการอยู่ที่เหยื่อหรือผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดได้มีโอกาสประนีประนอมยอมความกัน ซึ่งผู้ที่จะเป็นตัวกลางหรือผู้ประสานความสำเร็จในครั้งนี้ก็คือ ศูนย์ยุติธรรมชุมชน โดยพิจารณาถึงอำนาจหน้าที่ของศูนย์ยุติธรรมชุมชน ตามกฎหมาย คือ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน(ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550 กำหนดให้อำเภอหนึ่ง มีอำนาจหน้าที่ ให้มีคณะบุคคลทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทของประชาชนที่คู่กรณีฝ่ายหนึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอ หากเป็นความผิดอันยอมความได้ และมีใช้เป็นความผิดเกี่ยวกับเพศ ถ้าผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหายินยอม หรือแสดงความจำนง ให้นายอำเภอของอำเภอนั้นหรือ ปลัดอำเภอที่นายอำเภอดังกล่าวมอบหมายเป็นผู้ไกล่เกลี่ยตามควรแก่กรณี และหากผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหายินยอมเป็นหนังสือตามที่ไกล่เกลี่ยและปฏิบัติตามคำไกล่เกลี่ยดังกล่าว ให้คดีอาญาเป็นอันเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเมื่อพิจารณาความผิดทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญาที่เป็นความผิดยอมความได้มีอยู่อย่างจำกัด และกรณีความขัดแย้งที่เกิดขึ้น รวมถึงความผิดอาญาแผ่นดินทำให้เห็นว่าเมื่อผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดยินยอมก็ไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยโดยชุมชนในศูนย์ยุติธรรมชุมชนได้ เพราะขัดต่อหลักกฎหมายและใน

ส่วนประเด็นของศูนย์ยุติธรรมชุมชนไม่ได้ตั้งอยู่ที่ทำการของอำเภอ นายอำเภอก็ไม่ได้มอบหมายให้เป็นผู้ไกล่เกลี่ย

ศูนย์ยุติธรรมชุมชนเทศบาลตำบลปากพะยูน ได้ดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทซึ่งเกิดขึ้นโดยชุมชน ในคดีอาญาไม่ว่าจะเป็นความผิดขอมความได้หรือความผิดอาญาแผ่นดินมาแล้ว และประสบความสำเร็จมาแล้วเพราะผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดต่างก็พอใจยุติเรื่องราวไม่ต้องดำเนินคดีในกระบวนการยุติธรรมอย่างเป็นทางการมาหลายคดีแล้ว ไม่ว่าจะเป็นกรณีการลักทรัพย์ ซึ่งเป็นความผิดอาญาแผ่นดิน ความผิดประมาททำให้ได้รับบาดเจ็บ หรือกรณีทำร้ายร่างกาย หรือแม้แต่ความผิดลหุโทษปล่อยปละสัตว์เลี้ยงอันเป็นความผิดลหุโทษ แต่ก้ล้วนแล้วเป็นความผิดอาญาแผ่นดินซึ่งก็สามารถเจรจาไกล่เกลี่ยกันให้ยุติได้ เพราะเป็นกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ของชุมชน

จึงควรแก้ไขกฎหมายในพระราชบัญญัติราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือคณะบุคคลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นมีอำนาจในการไกล่เกลี่ยคดีอาญาและคดีแพ่งให้ชัดเจนยิ่งขึ้นเพราะเป็นองค์กรของรัฐที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ควรกำหนดให้ความผิดทางอาญาแผ่นดินให้สามารถไกล่เกลี่ยได้ด้วย ไม่ใช่เฉพาะแต่ความผิดขอมความได้ เพราะกรณีความผิดอาญาแผ่นดินมีการกระทำความผิดระหว่างบุคคลในชุมชน คู่กรณีก็สามารถยุติความขัดแย้งได้ และในส่วนคดีแพ่งก็ไม่ควรกำหนดทุนทรัพย์ในการไกล่เกลี่ย

Abstract

Title : The Role of Community Justice Center at Pakpayoon Municipality,
Pakpayoon District in Phatthalung Province

Researcher : Korakod Tongkachok

Co-researcher : Sarut Juimanee

Co-researcher : Wasin Suwannarat

The objectives of the research were to investigate laws related to difference reconciliation done by community justice center at Pakpayoon Municipality, Pakpayoon District in Phatthalung Province, to investigate management procedures of the community justice center' s committees on the difference reconciliation with peaceful means, and to examine appropriate forms that could be used for such reconciliation. Concerning data collection, relevant documents were studied and non-participant observation as well as in-depth interview was employed.

Based on the study, when offences or conflicts in communities occurred, restorative justice process and dispute resolution conducted prior a suit or a persecution could be done. Moreover, in case the offences or the conflicts were committed by first offenders that had no prior criminal conduct, the justice operation did not need to follow a conventional criminal justice process or a process of normal justice. To be precise, the restorative justice process was a means that was not legislated in the Criminal Procedure Code. Namely, this process lied in a principle that a victim or an injured person and an offender could have a chance to make a compromise. A middleman reconciling the matter was a community justice center. According to the State Administration Act (No.7) B.E. 2550, a district was empowered to appoint a juristic body to reconcile and make a compromise for offences on the condition that one of the parties had a hometown in the district and that the offences were compoundable and not pertaining to sexual ones. Importantly, the compromise was to be consented by both of the parties: the injured person and the accused person. In reconciling, the chief district officer or the assistant district officer assigned by the former one would take charge of this concern as appropriate. And as cited in the Criminal Procedure Code, if both parties agreed to follow a consent letter on the compromise, the criminal case shall be terminated. When criminal offences were taken into consideration based on the Criminal Code, compoundable criminal offences were limitedly available. Additionally, a number of conflicts as well as

public offences with consent from both parties could not be reconciled by the community justice center provided that the justice center was not located in the district. Hence, the reconciliation could not be performed by the chief district officer.

The community justice center at Pakpayoon Municipality has successfully conducted difference reconciliation for many criminal cases including compoundable offences and public offences. As a result, both of parties were satisfied and prosecution in an official juristic process was not needed. With the restorative justice process; larceny which was a public offence, offences committed negligently causing others to be injured, offences against body, and petty offences such as neglecting pets could be successfully compromised.

Therefore, the State Administration Act (No.7) B.E. 2550 should be amended in the aspect of this matter. That is to say, local administrative organizations or representatives of the organizations should be more obviously empowered to be able to reconcile criminal and civil cases for the reason that the governmental organizations themselves are the closest ones to people. Apart from the compoundable offences, some public offences should also be determined for such reconciliation as they were probably the offences relating to a party or both parties living in the community. Pertaining to the civil cases, capitals used for reconciliation should not be prescribed as well.